

NAGY ZOPÁN

Az agy formázása

Ocskay László (Doky) képzőművész

alkotásai (nyomán)

NAGY ZOPÁN (1973) Budapest

Ocskay László (Doky) alkotói munkásságát immár 22 éve kísérem figyelemmel. A MAMŰ Társaság (Marosvásárhelyi Műhely / Maszülető Művek) oszlopos tagjaként sok-sok csoportos kiállítás részese és szervezője. Ugyanakkor, párhuzamosan, az 1990-es évek elejétől (harminc évig) működő jászberényi Art Camp művésztelep és szimpózium tagjaként is aktívan tevékenykedett...

Az elmúlt 11 évben Doky négy önálló kiállítását nyitottam meg: a budapesti Magyar Írószövetségtől a Magyar Műhely Galérián és a balassagyarmati Szerbtemplom Galérián át a Random Galériáig. A fentiek jegyében: remélhetően *érthető* a személyes hangvétel – és az irodalmi-képzőművészeti találkozások sajátos feltárása is!

Az alábbi írás egy összegző kivonat kísérlete:

Mint amorf szobor-csoportok, meta-szerkezetek, fiktív lombikok vagy gondolat-átalakító gyár-romok örökké kíváncsi *boncmestere*: áttetsző talárban, szakavatottan áll az orvos – és a nézőkkel elnézően (kissé szórakozottan): saját készítésű, nikkelezetesen csillogó, majd opálosan tompuló, ismeretlen műszert *artistic-mechanistic* simogat... – írtam, illetve gondoltam hasonlókat egykoron, egy borgesi eszmefuttatás kapcsán Ocskay László (Doky), alias Ulumaj-professzor látomásos szerkezeteit elemelve: s mindezt (akkoron) egy önkéntes-vizionárius *Agy finom-mechanikája* szimultán kivetülések által le is exponálta...

Az *exponenciális* körbejárás, a szimultán boncolgatás, a kivetülés folytatódik!

*A bőr alatti fénytől áttetszik, serceg egy koponya,
melyben ott dereng, és már-már fölsejlik az egyed agya*...
Feslett-foszlott, kérgeire bomlott bőr-lebernyeg,
kőzet-ráncos Mag, ökölnyi mag, réteges cafat...*

Ó, vastag csonttréggel átölelt agy-gerincvelői folyadékban lebegő gondolatok, ó, hárták mögötti vérkeringések, neurotoxinok: rejtőzködő, de aktív idegmérgek! Ó, ovális talamusz: agykérgi, érzékinerületi szerv-szelet, ó, nyúlt-velő (medulla oblongata), te szívdobogtató-lélegeztető!

Cerebrális parézis és *belbecs-csakra kinézis*: mászott és furakodott be egy (ezennel levédett) kifejezés az egyik elme-rekeszbe, mint szű a kerges járatokba, vagy mint írószer az írói vénába, mielőtt egy újabb eszméletvesztés bekövetkezett... = A mozgás sebessége függ a stimulus erősségétől! Orthokinézis. Példa: a szellem-bogár mozgása függ a hőmérséklettől. Amikor nő a páratartalom, akkor a bogár (a szellem) mozgása lassul, majd egy határnál (a Határnál) mozdulatlan marad...

A vázlat, mint homályos gőztengerbe merülő, áttetsző váza: egy ismeretlen szoba éj-rétegeiben lebeg, tompán koppan, majd karcosan köhint, mert valaki éppen tapogatja...

E szoba egy óriási, levágott fej, amely jobb arcára zuhanva *fekszik*: a lakást szinte teljesen betöltve. A konyha felől, a dermedt ércsomók, beszáradt, vérmaradványos húsfoszlányok díszítette nyaki ajtó-táto(n)gáson át léphetünk a szoba-fejbe, a fej-szobába, ahol hasított, lógó, lengő bőrcaf-függönyöket félre-hajtva haladhatunk...

A heverő az agy helyén található (számítógéppel, könyvespolcokkal összenőve). Az agy tehát ágy. Képlékenyen éteri, nyugtalanító rémálom-duzzasztó elmélet-halmaz.

* Cerebrum – Corpus callosum: az agy két féltékéje közötti csatornában lévő, azokat összekötő masszív fehérállomány, ami több mint kétszázmillió axon-nyúlvánnyal rendelkező idegnyaláb, mely nyaláboknak egy része – elméleti tükröződések által – a néző szembogarába mászik, részecskéibe hatol, retinájába hág...

A sarokban, a fallal egybeépülő homlok és beszakadt orr alatt, a félre-nyitott szájon át jár(ul)hatunk be a mellékhelyiségekbe... A bársonyhuzattal bevont néhány fog pedig sajátos puffként funkcionál. A profil fekvésű fej-szobában: az arcüregben egy rozoga csontlétra támaszkodik, azon juthatunk föl az átszakadt füljárataba, ahol (a plafon alatt) fél-spirális zug, egy fészekszerű rejtékely fogad...

A belső szemek, mint gumi-állagú, nagy relaxációs labdák: némiképpen nyugalmat árasztanak. A két gömb között zenesugárzó csatorna húzódik, ahonnan gondolat által párolog a különféle hanganyag. Az agy (az ágy) most progresszíven táguló preparált zongora (is)...

Jelenleg Stockhausen *Oktophonie*-részletei szűrődnek át hártás hangfalakból, s különféle opusokkal keveredve alkotnak sajátos egyveleget: főleg fuga-részletek, oratórium-törödékek, vagy pl. (a leíró elme-hangtárából) Alfred Schnittke *Piano Quintet*-elemei határozzák meg a „jelenlegi” kipárolgást...

A távolban pedig Witold Lutostawski *Musique funèbre, in memoriam Béla Bartók* című művének mélyvonó-szikéi, érintés nélküli vágásokkal, kegyetlen-gyönyörűen szaggatják és formálják át a *String Symphony Orchestra* egységét...

Ocskay László szemorvos professzor, képzőművész: festői és grafikai munkássága mellett irodalmi, illetve komolyzenei érdeklődése, műveltsége is említésre méltó! Rajzai elképesztő mennyiségben (többnyire kiemelkedő minőségben) sorakoznak a sok évtizedes alkotói munka mögött. Életműve szinte átláthatatlan és kibogozhatatlan...

Határ Győző *Özön közöny* című filozófiai-lélektani könyvének szentelt rajz-sorozatában a (szinte öngeneráló) folyamatokra, az érzékelések újra- és újraéledő (*valós és valótlan* időket átívelő) perspektíva-mélységeire koncentrált. Fókuszálása nagy látószögű, egyszerre érdes és csiszolt, egyszerre hermetikus és nyitott!

A megismerés alapvető kényszerének eredetét fátyol fedi, de az alkotások kíváncsian vetülnek a lepel mögé, s árnyjátékszerűen rajzolják meg a mögöttes mikrouniverzumot. Ha mindez a kozmikus kíváncsiság és a kitűnő rajzkészség geometriai precizitással is párosul, akkor érvényesülhet a *centrális perspektíva*: ami a korai reneszánsz (quattrocento) nagy felfedezése! Nézzük meg például Piero della Francesca toszkán festő alkotásait...

Doky régebbi és újabb munkái között egyaránt rezegnek különféle rejtjelek és kalligrafikus *kódok*, ám ezen rezignációk egyáltalán nem rokoníthatóak pl. Mirónak és társainak játékosan rajzos vagy *kalligráf* jelképekkel teli szürrealizmusával, de a kínai ideogrammákhoz, az ősi, konkrét, kötött – és egyben költői – írásjelekhez sem társíthatóak...

Mindinkább *individualista influenciáknak* nevezném őket. Miképpen több alkotását is, a rengeteg közül kiemelve.

Elfelejtett elmék, elképzelt városok, avagy: Borges és Határ Győző szellemi találkozása a Szerbtemplom Galéria szakrálisan letisztult, hús rezgés(ter)ében:

Az ismeretlen elméletek úgy lebegtek az éjszaka azúrján, mint elsüllyedt hajókból a tengerszínen maradt, tépázott vitorlák... A metaforák pedig úgy vonultak a párolgó utakon, mintha vér-indákból átszőtt formák képtelenségeit akarnák meghódítani egy idő-szerűtlen térben, amely mögött képzeletbéli fej-belső, agyvelő-kipárolgások rezonáltak... – Jegyezte le egy fiatal (*kortalan*) néző, mielőtt még elindult volna a kiállításra...

Ocskay László (Doky) konstrukcióinak fiktív tereiben belső felhőrétegek, felhőfoszlány-átalakulások is megjelennek, visszatérően kísértének. Néhol ér- és rézhorgokra akadva, néhol az agytekervények (velős) részecskéibe tapadva, elmejáratokban megrekedve, ám onnan is hamarosan kiszabadulva, újabb, új-absztrakt, illetve metafizikus formákat bontva...

Az Idő Újabb Cáfolatán túli ittlét-deformációk, illetve: a szellemiség (szintetizálódott) problematikája... – így elmélkedtem egy-egy *poszt-alkímiai* rezignációval átítatott, poétikus-metafizikus szerke-

zeteket feltáró rajz-sorozat kapcsán, ismét az *Elfelejtett városok (In memoriam J. L. Borges)* című kiállítására nyomán:

Átjárások! Lebegő-összenyúló építmények, belső városok, rétegződő látományok a tudattalan labirintusaiból a légtérbe ívelő/évelő, lehetetlenül átalakító/átalakuló gyár-konstrukciók és a zaklatott templomok között... Ők: hullámmó női hajakat növesztő, frusztrált templomok, *metamorfikus* szobrok (az emlékezés megnevezhetetlen szobrai)... – gondoltam eltévedve, mintegy beékelve magamat a megénekelhetetlenbe...

Konjunkció és digestio, feloldás, ill. szétozlatás (a kiválasztódás előkészítése) – mindez egy elfeledett város elfeledett (vagy elképzelt) épület-pincéjének elme-rendszerében: visszajáró revelációk között...

Ocskay László képalkotásaiban az áttetszően konstruktív elemeket az expresszív lelkület transzformálja, s az egymást egyrészt feloldó, máshol pedig támogató motívumok: önjáró szerkezetekként élnek tovább. – Ekképpen hagyva nyomokat *kibernetikus* terekben, tér-képzetekben: szubjektív idő-préseket idézve meg, a szerves és szervetlen működéseinek bizonyos kereteit is absztrahálva, feszegetve: a „dinamikus rendszerek” vizsgálatának jegyében...

A *leíró* most szalagos magnetofont tart a mikrofon elé: Borges hangja recseg a távolból, háromszor is köszönti az egybegyűlteket, majd a 17 *haiku* egyikét suttozja:

*La vieja mano
sigue trazando versos
para el olvido...*

Szabad fordításban:

*Évülő kezem
tovább rója a verset
a felejtésnek...*

Az orvos is megérkezik:

A titokzatos *heroína* medúza-hajzata úgy lebegett az éjszaka azúrjában, mint elsüllyedt hajókból a tengerszínen maradt tépázott vitorlák... A metaforák pedig úgy vonultak a párolgó utakon, mintha vérből fogalmazott dogmák képtelenségeit akarnák nekilódítani egy idő-szerűtlen kulisszában, mely mögött szürkejég-arcú (nemtelen) fejek olvadoztak, s a kitért szélben mérgezett-piros kis kabátok ropogtak, mint puskagolyóként pattanó bimbók... – Jegyezte le egy ismeretlen néző; így, ez lehetne az egyik oldal látképe!

A *másik oldalon*: egy bíboros-maskarás vagy éppen vérpiros-maszkos, jelmezes sereg úgy térdelt le, mintha a katartikus szél egyetlen nagy hullámmal terített volna a földre egy pipacstáblát – és hangosan imádkozott... – Ábrándozott egy időződő író (a láthatatlan látogató)... Mindezt a farkasvátság előtti órákban – s mindezt egy kiállítás megnyitójának perceiben: Ocskay László (Doky): Ulumaj úr szimultán módokon is jelen lévő szerkezeteinek külső-belső tereiben, miközben szubjektív kristályok sísteregnek, s az ég egy kis darabja (pókhuzalra, drótockára kötve, mint szelídített fogoly) is jelen van.

A *fináléban* pedig az Úrnak anyaga, esetleg a feloldódott felolvasó: *meglátá* és *átérezé* az üvegcsékben és a földuzzadt lombikokban az extro-, majd introvertált operák tökéletessé cseppfolyósított – s belélegezhetően kóstolható dallamát...

A megemlékezés, a művek (egyféle) magukra-hagyásával: igazán így kezdődhet el! A *leíró* eközben *Non*-versét, egyik *Szentkuthy-hommage* szövegét ajánlja az Ocskay-művek (sajátos) megközelítéséhez:

*Ősi anatómiám flórája
Organikus szabad-tér-kép-ész lét...
Vér-sejtjeim betegség-tájképek.
Éjszakám vétkes hormon-erjedés...*

*A Non: az abszolút szükséztűség.
Plazma: semmi és valami teste...
A szépség formáiba fulladni!
Tátott száj légzés-merevedve...*

*A virág kontúrjai elvontak,
Bonyolult-rajzú füvek: költészet!
A maszk pillanatnyi lüktetése:
Szeszélybe mártani az egészet...*

*A Non: minimumnyi emberszerű.
Nem egyszerű ön-ornamentika...
Kesztyűben táncolni (éjszakában):
Valós tudásod anti-logika...*

•

A jelen (megoldásokat nélkülöző) romjai mögött potenciális jelenségek élnek. Szövevényesen, archetípussal teli, valóság előtti dimenziókból sarjadva: áttételesen és módszeresen... Az ősi labirintusból, a mitológiai utalásoktól sem teljesen mentes agytekervények útvesztőiből: a művész elsősorban nem megmenekülni akar, mindinkább felderíteni szeretné azt, újra-alkotni – és továbbgondolni...

OSKAY LÁSZLÓ (DOKY), Cím nélkül, 2018, olaj, vászon, 150x110 cm

OCSKAY LÁSZLÓ (DOKY), Az Agy formázása I-II., (2x) 2014, ofszet print, vászon, 120x170 cm

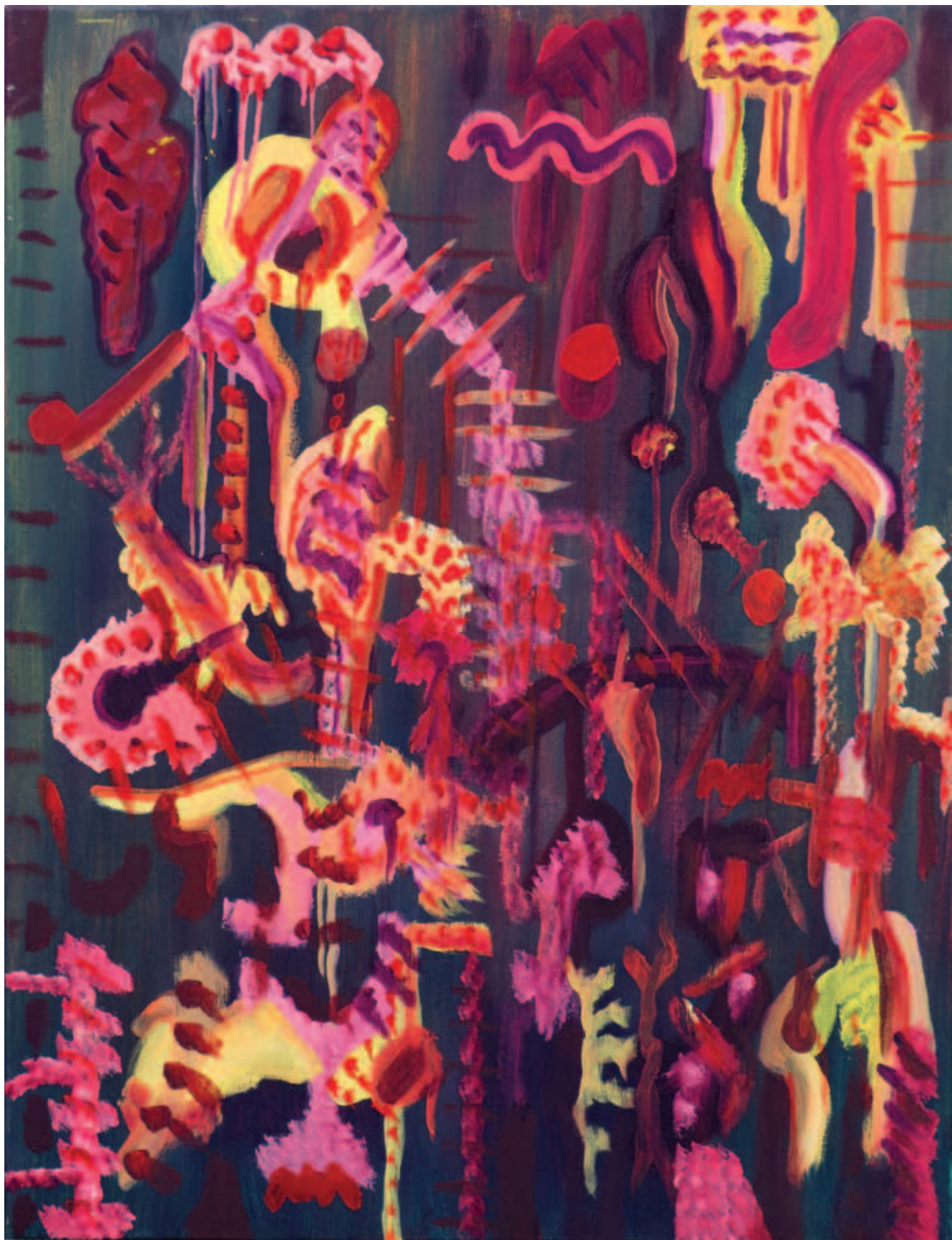
OCSKAY LÁSZLÓ (DOKY), Bálványok, 2019, olaj, vászon, 110x150 cm;
Az Agy formázása III., 2014, ofszet print, vászon, 120x170 cm

OCSKAY LÁSZLÓ (DOKY), Cím nélkül, 2018, olaj, vászon, 120x200;
Cím nélkül, 2018, olaj, vászon, 80x100 cm

OCSKAY LÁSZLÓ (DOKY), Mélytengeri lények, 2019, olaj, vászon, 110x80 cm

OCSKAY LÁSZLÓ (DOKY), Hommage à Ion Țuculescu sorozat I., 2019, olaj, vászon, 110x100 cm

OCSKAY LÁSZLÓ (DOKY), Hommage à Ion Țuculescu sorozat II-III., (2x) 2019, olaj, vászon, 100x110 cm

**OCSKAY LÁSZLÓ (DOKY), Fluxus, 2018, olaj, vászon, 80x100 cm;
Ikonok félhomályban (diptichon), 2018, olaj, vászon, (2x) 100x80 cm**

OCSKAY LÁSZLÓ (DOKY), Cím nélkül, 2019, olaj, vászon, 100x80 cm

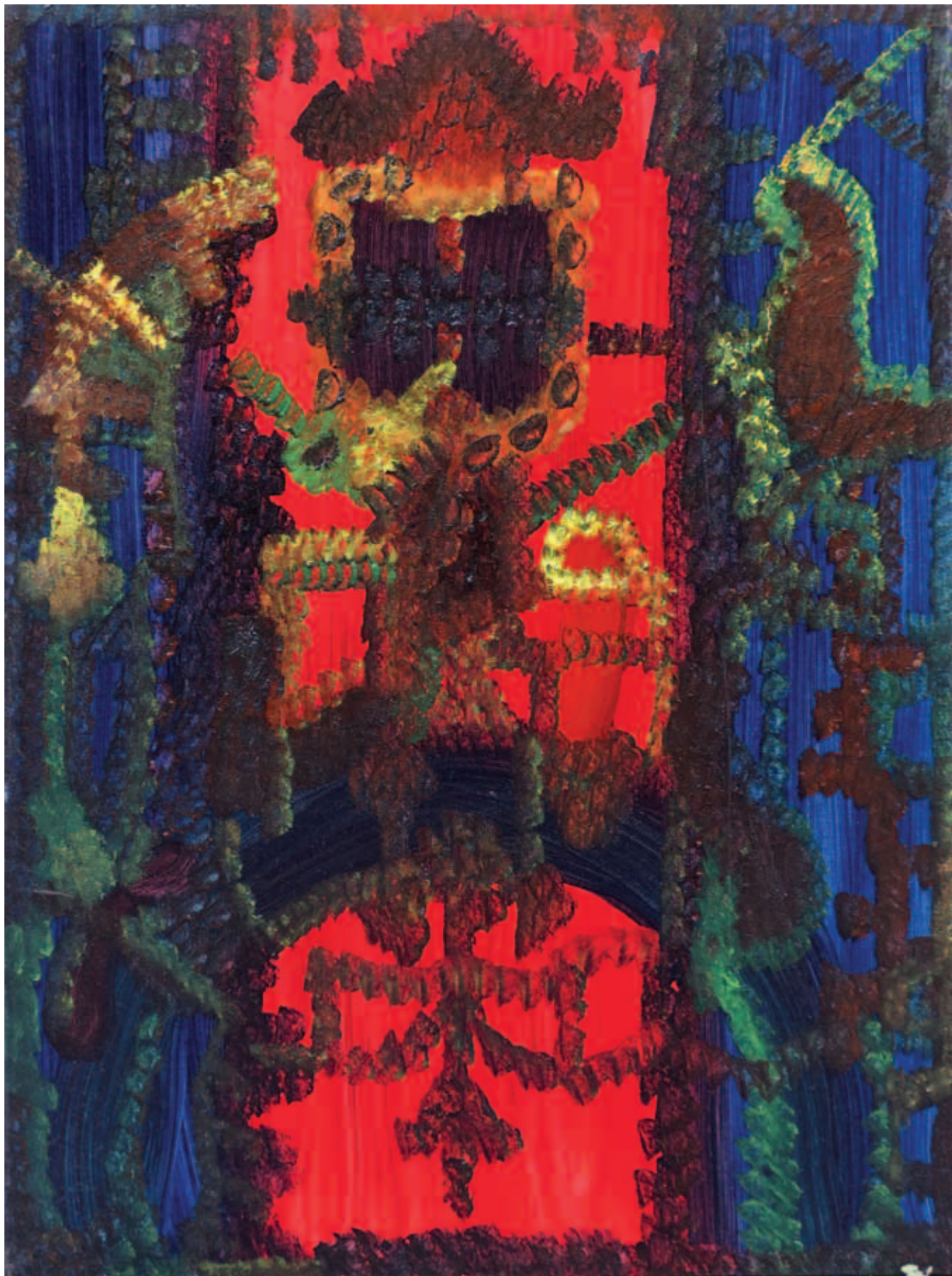
OCSKAY LÁSZLÓ (DOKY), Cím nélkül, 2019, olaj, vászon, 80x60 cm

OCSKAY LÁSZLÓ (DOKY), Cím nélkül 1-2., (2x) 2019, olaj, vászon, 80x100 cm

OCSKAY LÁSZLÓ (DOKY), Metamorfózis, 2020, olaj, vászon, 100x110 cm (feüli); Cím nélküli, 2020, olaj, vászon, 80x100 cm (alul)

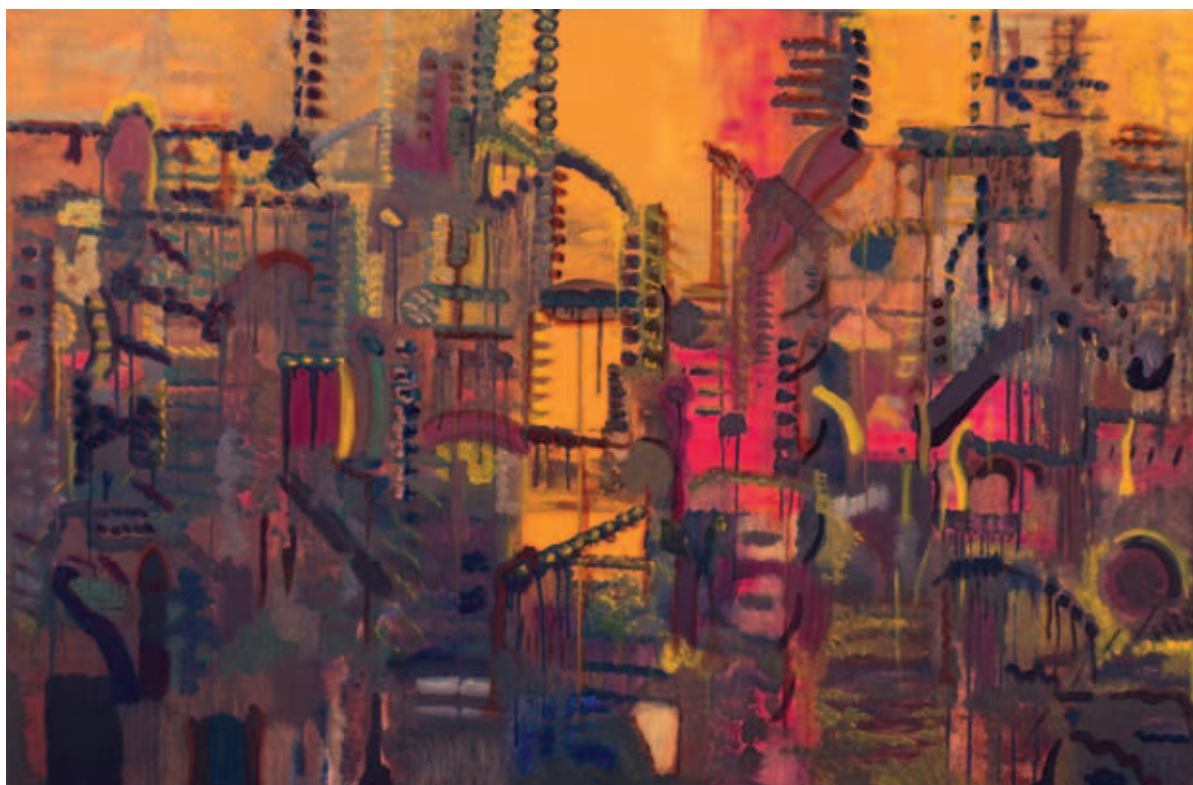

OCSKAY LÁSZLÓ (DOKY), Szamuráj árnyéka, 2021, olaj, vászon, 100x80 cm

OCSKAY LÁSZLÓ (DOKY), A kígyó árnyékában, 2022, olaj, vászon, 110x150 cm;
Cím nélkül, 2022, olaj, vászon, 110x150 cm

OCSKAY LÁSZLÓ (DOKY), Cím nélkül, 2022, olaj, vászon, 110x150 cm;
Cím nélkül, 2023, olaj, vászon, 110x150 cm

OCSKAY LÁSZLÓ (DOKY), Cím nélkül 1–2., (2x) 2023, olaj, vászon, 110x150 cm